

HONDARRIBIA

UDAL EUSKARA AZPIBATZORDEA DOHAINIK

AURKIBIDEA

2. OHARRAK
3. HERRI GIROA
6. ARTXIBOKO ARGAZKI ZAHARRAK
INFORMATIZATUTA (A.M.)
8. GAZTERIA
10. GAZTE INFORMAZIOA
12. USO MEZULARIEN KIROLA
(J.R. Larrarte)
14. BLAGAN ALFONSO SASTRE IDAZLE
DRAMATURGOA (Ane Muñoz)
19. LEHIAKETA:
BATEK DAKI... NON NAGOEN
20. GANBARAKO KUTXA MIATZEN
22. SANTIAGO BIDEA HONDARRIBITIK
(Juan S. Martín)
24. AGENDA
25. SUKALDARIEN TXOKOA
Ikastola eta Biteriko Ikasleak
26. HOROSKOPOA
27. DEMOGRAFIA

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

AZAROA

- 1 - ERAUSKIN. San Pedro 28
 - 2 - MARTINEZ. Almirante Alonso Kalea
 - 3 - IRAOLA. San Pedro 5
 - 4 - FIZ. Donostia Kalea
 - 5 - ALMAJANO. Mendelu Auzoa
 - 6 - UZARRAGA. Damarri 1
- ETA HORRELA JARRAIAN

TXANDAKO OKINDEGIAK

AZAROA

- 1 - MARTINEZ
- 3 - ARRATIBEL
- 10 - GARMENDIA
- 17 - MARTINEZ
- 24 - ARRATIBEL

EUSKARAZKO MEZAK

Astegunetan arratsaldeko 7etan Portuko Elizan
Larunbatetan arratsaldeko 7,30etan Portuko
Elizan

IGANDEETAN

Goizeko 8,30etan Betherramen
Goizeko 9etan Amuten
Goizeko 9,30etan Guadalupe
Goizeko 11etan Portuko Elizan.

Argitaratzailea: Udal Euskara Azpibatzordea

Erredakzioa: Ane Muñoz. -J.R. Larrarte.

Kolaboratzaileak:
Juan San Martín.

Inprimategia, Fotokonposizioa eta Maketazioa:
Gráficas Anaka
Avda. Leixunborro, 61 - Irun
Tel.: 618090 / Fax: 619103

Legezko gordailua: S.S. 122/86

paper ekologikoz egina
(klororik gabea).

HONDARRIBIAK ez du bere gain hartzen
aldizkarian adierazitako esanen eta eritzien
erantzunkizunik.

MENDI ALDEA HARTUTA DAUKATE GRUAK ETA KAMIOIEK

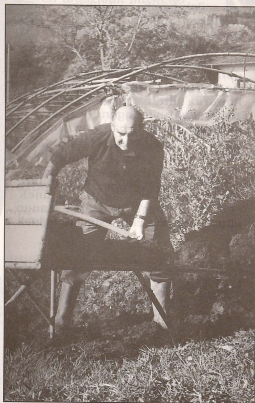

azken bi urtetan hankaz gora izan dugu Hondarribiko hainbat bazter eta txoko, gasaren instalazioa zela, uraren kolektorearena, aparkaleku berriak egiteko eta errepidea konpondu eta berritzeko lanak bestetik.

Horrela, moztutako bideak nonahi topa ditzakegun garai honetan, azkarren batek baino gehiagok mendiko bideak erabiltzeari ekin dio, herritik ateratzeko edota bertara sartzeko, modu erraz eta azkarrena bide horiek erabiltzea zelakoan.

Orain, berriz, Udal Nekazaritza eta Ingurugiro sailak mendi aldeko bideak konpondu eta berritzeko proiektua martxan jarri du, eta egun gutxitan iritsi dira kamioiak mendira ere, Jaizkibelgo magala beregan hartuz. Besteak beste, Jaizubia auzoko Lobiaga zubia zabaldu eta konpondu dute egunotan ere.

Bestetik, Txingudiko Urak Errandoneako ur depositoa handitu eta egokitzen dabil egun hauetan. Era berean, uraren kanalizazio lanek hainbat bide eta gun e itxiarazi dituzte.

☐ Hala ere baserriarrek beren lanean jarraitzen dute

HEMENDIK AURRERA "HONDARRIBIA" ALDIZKARIA ZURE ETXEAN DOHAINIK JASO NAHI BADUZU, BETE EZAZU HARPIDETZA-TXARTEL HAU ETA ERAMAN UDALETXKO EUSKARA ZERBITZURA.

HARPIDETZA-TXARTELA

Izen-deiturak

Helbidea

Herria

BASERRITARRENTZAKO POSTA KUTXA BEREZIAK

Udal Nekazaritza eta Ingurugiro sailak berak, bestetik ere, lehen aldiz Hondarribiko baserri guneeetan buzoi edo posta kutxak jartzea lortu berri du, Behemendi Elkartearen ezinbesteko laguntzarekin. Berrehundik gorako kutxa kopurua jartzeko, hain zuzen, zortzirehun mila inguru pezetako aurrekontua erdi bana ordaindu dute aipaturiko elkarteak eta Udalak.

Aurrerantzean beraz, mendian bizi diren hainbat eta hainbat lagunak etxetik gertuago jaso ahal izango dituzte eskutitz eta bestelako agiriak,

eta ez dute orain arte bezala horretarako hirigunera jeitsi behar izango.

TXINGUDIREN EGUNA OSPATU ZEHEN LEHEN ALDIZ

Lehen aldiz Txingudiren Eguna ospatzekotan, Hondarribian, Irunen eta Hendaian bildu ziren hainbeste lagunak arrakasta osoz burutu ahal izan zuten jai hau, eguraldiaren laguntzarekin.

San Bartolome, 81 - Irún
0100 / Fax: 019100

12286

zen-deitusk
algu-egia
gibek)

Heibides

u bere gain hartzen sima
o nentse eta nentse

HONDARRIBIA GAUEZ, IRUDIETAN

ondarribiarra izanda ere azken urtetan Irunen kokatu den Julian Lazkanotegi gaztearen argazkiak ikusteko aukera izan genuen aurreko hilabetean Zuloaga Etxean, berak Udalarari oparituriko argazki erakusketa interesgarri batean.

Gaua eta Hondarribia gai nagusitzat hartuz, argazki bat izan ezik gainontzeko guztiak argizatze naturalarekin egin zituen Julianek; salbuespen bakar hori, flasha erabiliz ateratako irudia da, hain zuzen.

Jai eta suziriak gauez, teilatu eta leiho argizatuak gauez, kale eta bazter ilunak, Hondarribiko Eliza nagusia bere argi eta foko bereziekin argizatuta, besteak beste, hiriarri ematen dioten itxura berri eta ezberdinaz ohartarazten gaituzte argazkiok. ○

□ Lazkanotegiren bildumako argazkia.

ARTXIBOKO ARGAZKI ZAHARRAK INFORMATIZATUTA

Informatikaren mundua bete-betean jabetu dela sistema zaharrez dakiguna da, eta alor askotan ezinbestekoa bihurtu dela denbora gutxian ere guztiek badakigu. Bestalde, Udaltxiboko argazkiak ere ordenagailu batean sartuta ikusiko genituela epe laburrean sinestea kosta egingo zitzaigun duela hilabete batzuk arte.

□ Oier eta Begoña, argazkien digitalizazioa aztertzen.

Eta hala izan da. Begoña artxiboko arduradunak, Udalaren argazki eta postal zaharren bilduma garrantzitsua zein egoeratan dagoen ikusita, etorkizunari begira nolabait irudi horiek galtzeko beldurrez, irtenbide bat bilatu nahi izan zion arazoari. Argazkiak denborarekin asko hondatzen dira, argiak kalte handia egiten die argazkiei, eta gure bilduma esku askotatik pasatzen denez, manipulazio eta erabilera horrek denborarekin hondatu egiten ditu argazkiak.

Irtenbide interesgarriena ordenagailuaren bitartez, hau da digitalizazio prozesuaren ondorioz argazkiak salbatzea zela jakin zuenean, Begoñak, paperetik formato berrira pasatzeko prozesua burutu ahal izateko dirulaguntza eskatu zion Eusko Jaurlaritzari. Honek onartu zuen eta martxan jarri zuten beraz, argazkiak kontserbatzeko prozesua.

Oier San Martin hondarribiar gaztea da, hain zuzen, digitalizazio prozesu

honen arduraduna, eta honez gero hasia da lehen irudiak eskaneatzen. *Hasiera batean sei hilabeteko epea eman zidaten prozesu guztia burutzeko, baina gauzak atzeratzen joan dira, eta bapatean lau hilabete besterik ez dauzkadala esan didate.* Ordenagailu berezia eta lan honetarako behar duen ekipoa etxean dauzka egokituta Oierrek, eta bertan egiten du lan. Irakasle eta maketatzaile lanetan ere badabil, besteak beste.

Lana fase ezberdinetan banatu beharra.

Bi fase ezberdinetan banatu du lana Oierrek. *Batetik, argazki bilduma formato digitalean errekuperatu eta artxibatu, eta bestetik, data base informatizatu bat eratu.* Udaltxibategiak badu une honetan data base bat, eta berau digitalizatu ondoren fitxa bakoitzari dagokion argazkia gehituko zaio prozesu honetan.

Bestetik, CD-ROM delako diska erabiliko da informazio digital guzti

hori gordetzeko euskarri bezala, eguzkitik urrun eta hautsik ez dagoen lekuan txukun gordetzen den bitartean, iraupen luzeko artxibo sistema segurua da, eta profesionalak ezezik edozeinek erabil dezake gainera. Bai diskak eta bai data base zein argazki artxiboa ere, PC eta MacIntosh makineta egokitu ahal izateko, multiplataforma deituriko sistema sortu ditu. Horrela, edozein ordenagailuetan erabil ahal izango dira.

Bi fitxero ezberdin egingo ditu Oierrek, argazki guztiak bai batean eta bestean ere bilduz. Zuri-beltzeko argazkiak, sepia kolorekoak eta urdinska direnak, bai eta koloredun argazkiak ere, jatorrizko itxura eta tamaina berbertsuarekin berregingo ditu batean. Formato digitaletan gordeko dira. Artxibo honetan irudien kalitatea ordenagailuen pantalek eskaintzen dutena da. Beraz, pantailan ikus ahal izateko baizik ez da erabiliko artxibo hau. Bestetik, askoz ere definizio handi eta zehatzagoa izango duen artxibo berdin bat prestatuko du

Oierrek. Bigarren honek, paperean inprimatzeko adina kalitatea irudia lortzen du.

Aurrerantzean Udal artxibategiko argazkiak ikusi ahal izateko ordenagailua erabili behar izanak bat baino gehiago izutu edo kezkatuko badu ere, Oierrek azaldurikoaren arabera, erraza izango omen da artxibo digitalizatua erabiltzea, oso sistema simple eta ulerterrazaren bitartez sartu ahal izango du interesatuak programan, eta kontsultatu nahi dituen argazkietara erraz iritsiko da. Data base grafikoa izango dela adierazi du.

Bilduma osatzen duten 2.800 argazki eta postalak banan-bana hartu, eta tratamendu berezi baten bitartez, bakoitza ahal den neurrian konpondu ere egingo du prozesuaren hasieran Oierrek. Argazki asko oso zaharrak direnez egoera txarrean daude, erdi puskatuta, ezabaturiko irudiak ere badaude, eta hori guztia neurri batean moldatuz konpontzeko ahalmena badugu gaur egun. ○

A.M.

MARINEL

BURDINDEGIA - FERRETERIA

MENAJE - INDUSTRIAL

TORNILLERIA INOX.

ELEKTRIZTATEA - GILTZEN KOPIAK

Bernat Etxepare, 12 - Tel. 64 17 88
HONDARRIBIA

Hawaii

HAWAIIen dena da berezia

San Pedro kalea, 12 - Tel.: 64 20 76
Santiago kalea, 2/g. Zuloaga, 2/g - Tel 64 17 58
HONDARRIBIA

ERRETEGIA - JANTOKIA

OSTARTE

Santiago Kalea, 73
Telefonoa: 64 10 38
HONDARRIBIA

TXALAPARTAZALEAK AMUTEN BILTZEN DIRA ASTERO

Astero astero, txalapartazaleen topaleku bihurtzen da Amuteko Auzo Elkarteak urtean zehar zernahi ekitaldi burutzeko erabili ohi duen lokala, Elizaren atzean dagoena. Bertan, maila ezberdinetan banaturiko hiru talde aritzen dira, eta horien artean berriei irakasten ari zaien Irenerengana jo dugu, tradiziozko instrumentu zahar bezain berezi hau jotzen ikasteko antolatut dituzten ikastaro hauei buruz hitz egiteko.

duela sei urte, Irungo Xabier eta Koldo Sorzabalbere lehengusuak, txalapartarekin alde batera eta bestera mugitzen hasiak zirenak, orduan baztertu samarra zegoen instrumentu hau jotzen ikasteko ikastaro bat eskaintzea erabaki zuten. *Amuten bertan antolatut zuten lehen ikastaro hura, eta ni orduan hasi nintzen beste lagun batzuekin batera.*

Orduz geroztik urtero ibili da Irene, beti ikasle modura, duela bi urte irakasten jartzera animatu zen arte. Aurtun sekula ez baino jende gehiago bildu ditu txalaparta ikastaroak, eta, urtean zehar zenbaitzuk utzi egingo dutela badakite ere, Irenek eta berarekin irakasten dabiltzanek onartzen dute gorakada handia eman dela lehen ia inork apreziatzen ez zuen instrumentu honen inguruan dabiltzan artean. *Gero eta gehiago dira txalapartarekin interesatuak*

□ Egur mota ezberdinak erabili hai dira.

dauden hondarribiarrak.

Hasi berri den ikastaro hau, aurrekoak bezala, dohainik eskaintzen dute, eta, materialerako eta hainbeste ikasle izanda horrek exigitzen duen dedikazio handia kontutan hartuz, dirulaguntza eskatzekotan dabilta antolatzaileak, *une honetan oraindik asmoa besterik ez bada ere.*

Guztira berrogei bat lagun biltzen dituen txalaparta eskola honek, hiru maila ezberdinetan banatzen ditu ikasleak. Lehen urratsean, txalaparta tradizionala deritzana ikasten jarduten dute ikasturte osoan zehar. Alegia,

eskuak nola jarri eta nola heldu behar den makila, eta oinarritzko deiak ere ikasten dira maila berean. *Hil deia, sagardoarena eta jaiarena dira tradiziozko hiru deiak.*

Bigarren urtean, berriz, txalaparta doinu modernoak deitzen diotena egiten dute. Hau da, nagusiki inprobisaketa. Eta azken eta hirugarren urratsean, praktikoagoa izaten dela klasea azaldu du Irenek. *Kreatiboa izaten da, urte dexente daramagunak elkartu eta jo eta ke, praktikatzea eta erritmo berriak sortzea izaten da nagusiki egiten duguna.*

Txalaparta ongi jotzen ikasteko, oso komenigarria omen da hasieratik bikotea osatu eta ahal den neurrian elkarrekin praktikatzena ohitzea. *Bestela ere, beti komeni izaten da beste batekin elkartu eta konpenetrazioa lortzea bien artean.* Askoz ere gehiago aurreratzen dela bikotea duzunean adierazi du irakasleak.

Materialari dagokionez, Xabier eta Koldo eskolaren sortzaileek nahikoa bazeukaten hasi zirenean eta orain arte ederki moldatu dira euren makilekin eta taula bereziekin.

Egur mota ezberdin pila dagoenez, norberaren gustukoak aukeratu ohi dituzte ia beti txalapartariak. Amuteko eskolan adibidez, Gineako (Afrika) egurra erabiltzen dute, berez Euskal Herrian tradiziozko txalaparta bertako egurrekin egina izaten bada ere. *Nahiago dugu hango egurraren soinu hemengoarena baino, ohiartzun gehiago dauka Gineakoak, baina hala ere bakoitzak soinu ezberdinak atsegin dituenaz, ezin dut esan zein den hoberena edo egokiena.* Arostegetan lortzen dira bai taulak eta bai makilak ere, eta neurria, materiala bezala, aldakorra izaten da.

Txalaparta jotzen ikastera animatu diren ia denak hogeitik hogeita hamar urtera bitarteko gazteak badira ere, aurtien 11 eta 12 urteko gaztetxoak ere badituzte taldean, eta Irenek azaldu bezala, ikastarook ez daude adin bati mugatuak. *Edonor etor daiteke.*

Zaletasun handia piztu duen instrumentu hau jotzen jakiteak badu ikastaroetako animazioaz gain ere, bestelako irtenbiderik. *Badago jendearen aurrean non praktikatua. Adibidez, ezkontzetan, omenaldietan, jaietan ere jo izan dugu.* Halakoetan bikoteka joaten dira txalapartariak. ○

A.M.

□ Bikoteka aritzea komenigarria izaten da hasieratik.

GAZTE INFORMAZIO BULEGOAN

AURKI DEZAKEZU ...

BADA GURASOEN ETXETIK ALDEGITEKO GARAIA!

Uela gutxi Bartzelonako "okupekin" gertatutako estiluaren berri izan genuenetik, etxebizitza edukitzeko eskubidea aldarrikatu da han eta hemen. Gazteen kezka honetaz aspaldi jabetu zen Gipuzkoako Foru Aldundia. Horregatik bulegoan eskura duzun **Etxebizitza alokatzeko edo erosteko gazteentzako gida** argitaratu zuen orain bi urte. Gidak ez du gaurkotasunik galdu eta zenbait adibide praktikoren bitartez etxea erosi edo alokatzeko eman behar diren urratsak azaltzen ditu. Nahiz eta bidea askotan korapilotsua izan, narrazio arineko testua da, zorrozatasunik galdu gabe.

HILABETEKO EKINTZA

Irungo Zine eta Bideo Gaztea Lehiaketa dakargu azaroan sail honetara. Lehiaketa abenduaren 26, 27 eta 28an burutuko da Amaia Kultur Zentroan, baina orain aipatzen dugu **hilaren 22a** delako izena zuzenean, postaz edo faxez emateko azken eguna. Parte hartu nahi dutenek Irungo gazte informazio bulegora bidali behar dute obra (Foruen karrika, 2 behe, 20302). Dena den, Hondarribikoan oinarriak eta ezinbestekoa den izenemate orria dituzu. Obrak fikziozko filme laburrak izango dira eta bi izango dira saritutako sailak: zinemaren eginak eta bideoan eginak.

LANGAI: LANA AURKITZEKO BITARTEKARIA

usko Jaurilaritzako Lan Sailak **LANGAI** izeneko zerbitzua sortu du enpresen eskaintzek eta langabetu zein langileen eskaerak egin dezaten. Langaik bi aldeetatik jasotzen ditu proposamenak eta bitartekari lanak betetzen ditu hauek bideratzeko. Langaik zenbait elkarte laguntzailerekin dihardu eta hondarribitarrek Irunen dituzte hurbilenak; ADEBISA, Bidasoa eta Playaundi Institutuak eta La Salle, hain zuzen ere. Zerbitzu berriaz informazio gehiago eskuratu nahi baduzu **901 222 901** telefonora deitu. Gazte informazio bulegoan folleto informatiboa aurki dezakezu.

ANTZERKI IKASTAROAK SAINDUA GAZTETXEAN

Hondarribiko Udaleko Gazteri Departamentuak, bi **Antzerki Ikastaro** antolatu ditu, bata **Hastapena**, antzerki munduan lehendabiziko urratsak eman nahi dituztenentzat eta bestea **Sormena**, antzerkia ezagutzen dutenentzat.

Informazio gehiago eta izenemateak:
GAZTE INFORMAZIO BULEGOA

Kale Nagusia, 7

Tel.: 64 47 52

Arratsaldeko 16etatik, 20etara

BORONDATEZKO LANA EGIN NAHI BADUZU...

uskadiko Kutxak jarritako
dohainezko telefono zenbaki
hauetara deitu: **900 200 000** eta **900
555 900**. Euskadiko Kutxak
elkartegintzan 20 urtetik gorako
esperientzia duen EDE Fundazioarekin
batera **ALDE** izeneko proiektua
bultzatu du, eskuzabaltasunez lan
egin nahi dutenen gura asetzeko
asmoz.

ALDEk esparru ugartan (marginazioa,
kultura, aisialdia, bakea, kooperazioa)
lana aurkitzera lagunduko dizu, arlo
hauetan mugitzen diren elkartei
buruzko informazioa eskeinitz.

Gai honetaz gehiago jakin nahi izanez
gero, Borondatezko lanerako gida
duzu gazte informazio bulegoan.

**borondatezko
lanerako
g g i d a**

**CAJA LABORAL
EUSKADIKO KUTXA**

Gaxen

KROISSANTEGIA

**QOSARI ETA MERIENDA
QOXO-QOXOAK**

Matxin Artzu • Zuloaga,8
HONDARRIBIA

**ILEAPAINDEGI
MIXTOA
ESTETIKA**

Ab. Guezala

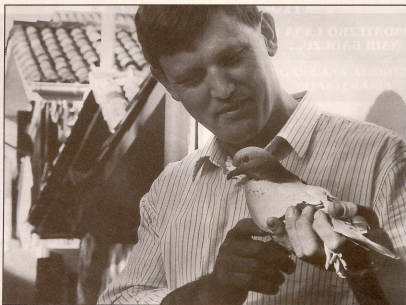
SOKOA Merkataldegia
Tel.: 64 44 07
HONDARRIBIA

OTXOA
JANARIDENDA

**BARAZKI, FRUTA ETA
HORRELAKOETAN
AUKERA HANDIA**

San Pedro, 43
Telf.: 64 16 84
HONDARRIBIA

USO MEZULARIEN KIROLA

raingoan gure aldizkari honetara ekarri dugun kirola oso ezaguna da Europako zenbait herrialdetan, Holandan, Belgikan edo Ingalaterran. Euskal Herrian ez dira asko kirol hau egiten dutenak, berrogeita hamar ingurua dira "Sociedad Club Vizcaya mensajera" izeneko elkarte osatzen dutenak eta hauetako bat, Juan Larrarte, hondarribiarra dugu.

Bere laguntzarekin saiaturako gara kirol hau piska bat ezagutzen eta gure gauroko protagonistak azalduko digu nola sortu zitzaion zaletasun bitxi hori.

Arraza honetako usoak komunikabide moduan erabiltzen zituzten antzinako Egipton, bai faraoiek eta bai marinelek ere. Greziarrek ere honelako useoz baliatu ziren joku olinpikoetako irabazleen izenak herrialde osoan zabaltzeko. Napoleonen Waterlooko porrotaren berri ere horrela jakinarazi zitzaion Londresko Rotschild etxeari, gobernua berak ere horren berri jaso

baino lehen. Baina gaur egungo kolonbofilia edo uso mezularien kirolari hauek, usoak hazi eta zaindu besterik ez dute egiten gero askatzeko. Hegazti hauek orientatzeko duten doain izugarria eta beren jatorrizko usotegietara azkar itzultzeko izaten duten gogoarekin jokatzeko dute. Elikadura egokiari eta ongi programatutako entrenamenduei esker, usoak oso egoera onean mantentzen dira.

"Bikote batekin hasi nintzen eta orain ehun inguru ditut"

Juan Larrartek bere bizitza osoa darama astialdietan honelako hegaztiak zaintzen, txikitatik oso maite omen zituen usoak eta honela azaldu digu: "Lehenengo bikotea nire amonak oparitu zidan, mutil koxkorra nintzenean. Orain bizi naizen etxera etortzean bertako oilategi zaharra usotegi bihurtu nuen. Une honetan ehun uso inguru ditut, baina garai batzuetan gehiago eta besteetan gutxiago izaten ditut". Bere gaur

egungo bizilekua herriaren erdi erdian dago, Portu Auzoan, eta harrigarria badirudi ere ez oso leku egokia omen da, "Baserrietan usোক edukitzea oso zaila izaten da, beti ehiztarien bildurrez ibili behar duzu eta ezin diezu ateratzen utzi. Bestalde ezin dituzu bederatzi hilabetez preso eduki, hegazti hauek maiz hegan egitea beharrezkoa dutelako. Horregatik egokiena hirian bertan bizitzea da".

Legeak babestutako uso mezulari hauek, bestelako uso arruntek ez dituzten ezaugarri berezi batzuk badituzte. Beren eraztunak begibistan daude, baina horretaz gainera besteak baino gihartsuagoak dira asko entrenatzen direlako, lepoa ere tenteagoa dute eta moko haundiaren parean karankula izeneko organoa dute.

Lehiaketak

Uso mezularirik onenek lehiaketetan parte hartzen dute uda garaian. Denboraldi bakoitzean askealdi desberdinak antolatzen dira (usoenak,

usokumeenak...). Gero eta ibilaldi luzeagoak egiten dituzte eta azkenik etapa erregina deitutakoa. Etapa honetan parte hartuko duten usোক aurreko guztietan ere ibiliak izan beharko dute. Hegazti hauen helburua beren usotegietara itzultzea da. Lehiaketa horietarako eramaten dituzten gomazko eraztunak, erloju markatzaile baten barruan sartzen dira eta horren bidez jakiten dute uso bakoitzak nolako abiadura lortu duen. Juan Larrarteri mila kilometro baino urrutia gotik etorri izan zaizkio usোক.

Uso mezularien zainketa hemen amateur moduan ikusten bada ere, tradizio haundiagoa duten herrialdeetan dirutza izugarriak ordaintzen dira uso hauengatik, hogei milioitaraino ordaindu izan dira benetako "crak"engatik.

J.R. LARRARTE

KAFETEGIA

GOZOTEGIA

San Pedro, 10 - Tel.: 64 10 47

ENARA INMOBILIARIA

San Pedro, 4 - behea
HONDARRIBIA Tel. 64 39 72
Tel. y Fax 645438

Arroka-Berri ERRETEGIA

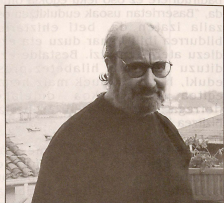

Paroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

ALFONSO SASTRE

Idazle eta dramaturgoa

Duela 70 urte Madrilen jaio eta azken bi hamarkadetan Hondarribian bizi izan den prestigiozko idazle eta dramaturgo honen *Ha sonado la muerte* lehen lana taularatu zeneko 50. urteurrena bete da. Eta aitzakia hau aprobetxatuz, omenaldi gisara, bere lana eta bizitzari buruzko erakusketa antolatu da Hondarribian, Zuloaga Etxeko atarian hain zuzen. Aldizkari honek ere Sastre jauna gertutik ezagutzeko aukera hau aprobetxatu nahi izan du, eta berarengana hurbildu gatzazkio beraz, gaurkoan.

naiz hiriburu berean ospaturiko bilera edo hitzaldiren batera.

Madrilgoa izaki eta Eva Forest emaztea berriz Bartzelonakoa, nolatan erabaki zenuten Hondarribira etorri eta bertan kokatzea?

Diktaduraren garalan, gu bezala erregimenaren aurka zegoen jende asko ezagutu genuen, eta horien artean asko euskaldunak ziren. Euskal Herriko egoera politikoa eta sozialarekin kontaktuan jarri ginen, une zail hartan hemen bizi zen errepresio gogorra gero eta gertuagotik ezagutu, eta Eva kartzelatik atera zenean erreflexiorako tarte bezala atsedenaldia hartzekotan, Donostian kokatu ginen hilabete batzuz. Ondoren, inguru honetan gustura geundela eta, Hondarribia aurretik asko gustatzen zitzaigunez, bertara etortzea erabaki genuen, bizitzera.

Hondarribian kokatu izanak ez al zaitu lanerako orduan nola edo hala mugatu?

Batere ez. Diktaduraren garalan, Madrilen bertan bizi nintzelarik ere, urrundu egin nintzen erabat. Beraz, azken finean berdin jarraitzen dut zentzu horretan, ez zen batere traumatikoa izan Madril utzea. Gainera, laneko lagunekin eta, ni bezala antzerkiaren eta literaturaren munduan murgiltzen ziren lagunekin alegia, mantendu izan dut harremana, urte hauetan zehar asko joan baitnaiz bai Bartzelonara eta bai Madrilera ere. Alreporuari esker, askotan Madrilgo edozein auzotako bat baino azkarrago iritsi izan

Zure lehen antzezlaren estreinuaren 50. urteurrena bete denean, omenaldi gisara hitzaldi batera gonbidatu zaituzte Hondarribian, eta erakusketa bat antolatu da zure lanari eta bizitzari buruz. Zahar sentiarazten al zaitu halako omenaldi batek?

Batetik sentsazio goxoa sortarazi dit, artearen munduan urte guzti hauetan zehar egin dudana lanaren errekonozimendu gisara oso polita iruditzen baltzait, eta atsegina, omenaldia eskaintzea. Baina bestetik, nire etorkizuna gero eta laburragoa dela oroitarazten dit halako ekitaldiak. 1946. urtean, nire lehen antzezlana estreinatu zenean alegia, bizitzaren bidearen erdi-erdian nengoen, iragana bezain luzea izango zen nire etorkizuna, baina orain berriz, 70 urte ditut eta, iragana izugarri luzea bada ere, bidearen amaieratik gero eta gertuago nago.

Heriotzak asko kezkatzen al zaitu beraz?

Betidanik kezkatu izan nau bizitzaren izaera laburrak eta ezinbestekoa den heriotzaren uneak, eta nire testuetan maiz jorratu dudana gaia da gainera. Bestalde, lehen lanetan bapateko heriotzarenganako kezka, heriotz biziarenta eta ezustekoarenganako kezka azaltzen nuen, *Escuadra hacia la muerte* antzezlanean adibidez. Azken aldian berriz, heriotza naturala, adinarekin batera nahitaez agertzen den heriotza alegia da kezkatzen nauen.

Erakusketa bera beste zenbait lekutan izan dela entzun dut.

Iruren estreinatu zen, eta besteak beste donostian eta Madril ondoko Leganes auzoan ere jarri zuten.

Azken hogeit urteotan, Euskal Herrian kokatu zinezko geroztik alegia, antzerkiaren munduan aldaiketa nabarmenik eman al da?

Orokorrean Euskadin ez dago antzerki mugimendu gehiegirik. Beno, talde pila daude, lan txikiak egiten dituzte eta gero beharbada desegiten dira; esan nahi dudana da gutxi direla iraupen luzeko talde kontsolidatuak. GEROA taldea adibidez, banandu egin zen eta orain talde bereko batzuk EOLO talde interesgarria osatzen dute.

Bertako taldeek zure lanak taularatzea gustatzen al zaizu?

Noski, ni Euskadin kokatu banintzen ez zen turista bezala etortzea nire asmoa, balzik bertan bizi eta ahal nuen neurrian bertara egokitzea nahi nuen. Horregatik, gero eta maizago taularatzen dituzte talde euskaldunek nire antzezlanak. EOLOk adibidez, *Ulalume*, *¿dónde estás?*, Poeren omenez sortu nuena eszenaratu zuen duela gutxi. Arrakasta handia izan zuten, eta besteak beste Egiptora ere joan ziren antzezlan berarekin.

Zuk testua sortzen duzu. Talde batek eszenaratzea erabakitzen du. Prestatu eta, erraza al da gaur egun eszenatoki edo antzoki batean hala bestean estreinatu ahal izatea?

Zineman elkarrekoizpen bezala ezagutzen dena egiten da azken aldian antzerkiaren munduan ere. Alegia, koordinadora moduko bat, hango eta hemengo kolaboratzaileak bildu eta elkarrekin ekoiztea, produzitzea. Horrela, aktoreak eta teknikariak ere toki ezberdinetakoak izanik, dirulaguntzak toki gehiagotan eska daitezke, eta estreinatzerako unean ere, errazago lor daiteke han eta hemen hedatzea antzezlanak. Ez da entsegetarako eta abar oso erosoa, baina...

Inoiz lan egiten al duzu enkarguz, ala beti idazten duzu eta ondoren zure lana talde ezberdinei eskaini?

Ez da beti prozesu bera izaten. Ni idazlea naiz berez, eta beraz printzipioz nahiago izaten dut aurretik idatzita daukadan testu batekin aritzea zerotik sortzen hastea baino. *Los Dioses* y *los cuernos* antzezlanak adibidez, enkarguz egin nuen. Plautoren testu batean oinarrituriko

zerbait asma nedin eskatu zidaten; oso gustukoa dut Plauto, eta bere *Anfitrión* hartu nuen hain zuzen oinarritzat. *Ulalume*-ren kasuan berriz, aspaldian idatzitako lana zen, eta EOLOkoek taularatzea erabaki zutenean, martxan jarri ginen hainbat gauza aldatu eta egokitzeko. Bigarren formula hau nahiago izaten dut nik. Hau da, aurretik egina dagoen testua abiapuntutzat hartuz, piskanaka moldatzen joatea.

Gehienetan moldatuz joaten zarete, aktore edo talde baten ala bestearen arabera, ezta?

Hala izaten da. Oso garrantzitsua da, hala ere, erreperto egokia aukeratzea. "Casting" edo aktoreen aukeraketari ez zailo merezi duen bezainbesteko garrantzia ematen, baina ezinbestekoa da pertsonalak diren bezala ulertzeko aproposak izatea, antzezlanaren zatil garrantzitsua da aktoreekin asmatzea. *Los Dioses* y *los cuernos*-en adibidez, bi aktore berdin-berdinak edo oso antzekoak izan beharra zuten pertsonaia behar bezala ulertzeko, baina itxuraz oso bestelakoak diren bi aktore aukeratu zituzten rol biotarako, eta horrek kalte egin zion nolabait bien arteko eszenari. Baina beno, fisiko bati edo besteari egokitzen zaion pertsonaia eratzen dut, erraz molda daitekeena.

Aktoreen aukeraketa fasean parte hartzen al duzu?

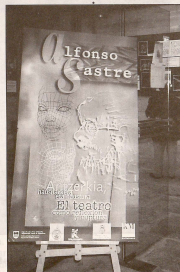
Ez, nik ez dut aktore gehiegirik ezagutzen, eta beraz, zuzendariak honi buruz edo hari buruz aritzen bazalazkit ere, ez naiz alor horretan gehiegi sartzera ausartzen, euren gan uzten dut lan hori.

Eszenaratzean berriz, zure iritzia kontutan hartzen al dute zuzendari edo arduradunek?

Salbuespenen bat izan ezik, ez dut parte hartzen. Behin baino gehiagotan estreinaldira joan izan naiz zuzenean, huraxe izanik hain zuzen testua utzi ondoren berarekin dudun hurrengo kontaktua.

Oro har pozik al zaude zure antzezlanen taularatzeekin?

Bai, zorte handia izan dut askotan oso talde onek eszenaratu baliatuzte nire testuak, emaitza interesgarriekin gainera. Kasualitateak ere lagundu izan du noizbait: *La taberna fantástica*-ren kasuan adibidez, Juan Diego aktore ezaguna, egun zinemaren munduan antzerkian baino gehiago murgiltzen dena, ongi baino hobeto zihoakion pertsonaia nagusiari, eta bera

ibili zen hasieran rol hori prestatzen. Entsegu pila egin ondoren, dena den, arazoak zirela eta, ez zen sekula estreinatzerara heltzen, eta bapatean filme baterako deitu zuten aktorea eta bertan behera utzi behar izan zuen antzezlan. Berehala beste aktore baten bila "casting"-ak antolatuz ziren, batera eta bestera ibili ziren Juan Diegok bezain ongi burutu zezakeen aktoreren bat topatu arte, eta... halako batean, ordurarte zaletu bezala talde txikietan aritu ohi zen Rafael Alvarez "El Brujo" pertsonaia horretarako aproposa zela ohartu ziren. Benetan zoragarri bete zuen rol nagusia, eta, orduz geroztik lehen mailakoen artean ibili izan da aktore bera.

Gaztetatik sistemarekiko izan duzun ezadotasun eta kezka soziala aldarrikatzeko erabili ohi duzu antzerki eta literatura, ezta?

Bi helbururekin idatzi izan dut batez ere, eta batzuetan simultaneoki baina zenbaitetan helburu bati garrantzi handiagoa eman izan diot besteari baino. Gizarteak egunero bizi dituen arazoak aldarrikatu edota horietan nolabait eragiteko bide bezala erabili dut antzerkia. Alegia, antzerkiaren bitartez giza egoera nolabait aldatzeko indarra, duen neurrian erabiltzea. Bestetik beriz, bakoltzaren esistentziak norberarentzat suposatzen dituen kezka, arazo, ardurua eta abar isladatzea antzerkiaren bitartez. Tragedia humanoa, alegia. Inkomunikazioaren gaia, heriotza... Egoera limiteak oso garrantzitsuak iruditu izan zaizkit betidanik.

Garaian arabera eman al diozu garrantzia gizabanakoaren kezkarri edo gizartearenari?

Ez dut oso argi garai zehatzetan banatzen ditudanik bi kezka, baina orokorrean esan dezaket, lehen urteetan gizabanakoaren barne angustia inguruko gaiak tratatzen nituela nagusiki, eta aurrerago, arazo sozio-politikoak ere garrantzi handikoak zirela ohartu nintzen. *Escuadra hacia la muerte* 1953. urtean estreinatu zen, eta hartan adibidez, askoz ere garrantzitsuagoa da gizabanakoaren sufrimenduen arazoa egoera politikoa bera baino. 3. Mundu Gerra tratatzen badu ere, pertsonaiek gizabanako bezala duten iaera aztertu nahi izan nuen hartan. Beraz, politikoa baino, antzezlan esistentzialista dela esan dezakegu. Ondorengo antzezlanetan kutsu politikoa nabarmenagoa bada ere, sekula ez dut

baztertu gizabanakoaren arazoekiko kezka nire pertsonaiengan adieraztea.

Zuk sortutako pertsonaiek bai al dute kutsu autobiografikorik?

Bizi izan ditudan sentimenduak senti arazten dizkiet nire pertsonaiei. Idazten dudana neurrian, pertsonaiek esaten dutena barnetik bitzuten dut, eta, bi pertsonaien artean haserrealdi bat sortzen bada ere, bien burmuinean sartu eta nire barnean bi pertsonaiek egongo balira bezala erabiltzen ditut.

Edgar A. Poe idazle ospetsuari omenaldi modukoa eskaini zenion EOLO taldeak taulaturiko *Ulalume...* antzezlanarekin.

Asko atsegin al duzu Poeren lana?

Bai horixe, eta Poerena ezezik, literatura fantastiko eta beldurrezkoa asko gustatzen zait oro har. Halako giroa ere sortarazi izan dut nire hainbat lanetan, halako pertsonaiekin. 60ko hamarkadan *Las noches lúgubres* izenburupean argitaratu nituen ipuinak adibidez, benetan ezagaturiko pertsonaia misterioitsuak eta gertakari errealek abiapuntutzat hartuz sortu nituen; noski, elementu fantastikoak gehitzen nizkiren kontuei, pertsonaiek eraldatu eta istorioari tonu fantastikoa emateko.

Berrogeita hamar urte luzez aritu izan zara etengabe idazten, han eta hemen istorioak sortzen. Lan guzti horien artean, zein izan da kontentuen utzi zaituena? Zein duzu gogokoena?

Egia esanda, bereziki gehien gustatzen zaidanetako bat oraindik estreinatzeke dago, eta beraz ez dakit eszenatokian zein emaitza izan dezakeen. Estreinatu direnen artean beriz, lehen aipatu dudana *Escuadra hacia la muerte*-k oso oroitzapen bereziki dakarzikit burura. Arakasta handia izan zuen bere garaian, eta batez ere gizartearen inguruko inpakto handia sortarazi zuen, azaltzen zuen ikuspuntu antimilitarista ausartagatik besteak beste. Nire asmoa ez zen antzezlan politikoa bat egitea, ezta lan antimilitarista ere, baina nolabait barnetik irteten zitzaidan. Frankismo garaia zen eta une hartan Estatu Espainolarena zen Maria Guerrero antzokian estreinatu izana, gogorra gertatu zen, eskandaluzko estreinaldia izan zen. *La taberna fantástica* ere asko gustatu izan zait betidanik.

Eta azkenik, asko atsegin dudan beste lana eta nolobait estreinatzeraz heldzea nahi nukeena, 60ko hamarkadan idatzi nuen *El camarada oscuro* da. Talde txiki batek taularatu zuen behin, balna ez nuen ikusterik izan eta beraz, zain nago eszenatokian ikusteko. Alderdi Komunistaren barnean murgiltzen nintzen garaian sortu nuen, eta talde berean aritzen zen Fernando Bermejo lagunaren bizitzan oinarritua dago. Hau da, militante komunista bat jaiotzen den egunetik bere bizitzako azken unerarteko historia tragikomikoa.

Olerkiak ere idatzi izan dituzu, ezta?

Laupabost olerki bilduma dauzkatz, horien artean *Vida del hombre invisible* *contada por él mismo* izenburukoa da ezagunena. Datu autobiografikoez josiriko olerkiak dira, eta diktadura garaian nire bizitzaren atal ezberdinak adierazten ditut bertan.

Egunkari eta aldizkarietan ere irakurri izan dugu zure testurik.

Asko gustatzen zait zutabeak eta artikulua amenoak idaztea. Lehen egunkari gehiagotan idazten nuen, balna ezadostasun batzuk zirela medio, zenbaitetan ez dut gehiago kolaboratzen. Orotara artikulua pila dauzkatz bilduta, ehundik gora, egunen batean bilduma modura argitaratuko ditut ziurrenik.

Zinemaren munduan ere ibilia zara gidolari bezala. Nolako esperientzia izan duzu arlo horretan?

José María Forqué zenarekin lan egin nuen adibidez, emailtza onekin gainera; Berlingo Zinemaldian saritu gintuzten. Oso ezberdina da gidola ala antzezlan bat idaztea. Dependentsia osoa dago ekoizle eta zuzendariengan, eurek nahi dutena idatzi behar duzu, denbora gutzian aldatetarik eta sekuentzia berriak sartzen ibili. Oro har enkarguz egindako lana da gidola.

Telebistak eta zinemak antzerkiaren parean duten indarrak nolabait zapaltzen al du dramaturgoaren lana?

Indar handiz sartu zen zinema, batez ere soinuaren erabiltzen hasi zirenean. Bestalde, orduan pentsatu zen antzerkiak ez zuela krisialdi hura gaundituko, balna ez da hala izan. Ez dira gauza bera. Ikusentzunezko bi jenero hauek, antzerkia eta zinema, erabat ezberdinak dira lehena zuzenezko ikuskizuna delako, bizia, sekula bi biderretan berdina gertatzen ez den ikuskizuna alegia, eta zinema beriz, prozesu landu baten ondorioz zeluloide puska batean inprimatuta gertatzen da azken emailtza, eta hura da beti berdina.

Gero eta areto txiki gehiago, ikusle multzo txikiari zuzenduriko antzezlanak gero eta maizago ikusten dira. Zergatik da hori?

60ko hamarkadan bagenuen amets bat, antzerkia herrikoitzeazena. Antzoki handietara jende asko erakarri eta herriaren esku egotea antzerkia, alegia. Bestalde, telebistak eta bideoak eragina, norbera bere txokoa, etxeko egongela bertan dago ohituta ikuskizuna ikustera. Orain, antzerkia bera ere espazio txikitara murriztera bultzatu dute.

Literaturaren barnean ere, jenero batzuk modaz dauden bitartean, besteak krisialdi handia ari dira sofrizten. Nola ikusten duzu antzerkigilearen egoera eta etorkizun hurbila?

Antzerkiak jendea erakartzen du oraindik ere, eta hala jarraituko duela uste dut. Bestalde, ni bezalako dramaturgo baten etorkizuna ez dut hain garbi ikusten. Hau da, antzerkiaren eguneroko praktikatik urrun bizi den ni bezalako idazleak ez du etorkizun handirik. Ni ere, hasieran talde batean nenbilen, *Arte Nuevo* osatu genuenean, eta gertutik bizitzen nuen antzerkiaren mundua. Aktore gisara ere aritzen nintzen, nire aita bezala, balna aurrerago, idazle modura nire kabuz aritzea erabaki nuen, antzezlanak sortu bai balna ez talde baten barnean, nire gisara baizik. Betidanik esistitu izan dira ni bezalako idazleak, praktikatik urrun daudenak, eta antzerkiaren barnean murgiltzen diren egileak ere. Molièrek eta Shakespearek adibidez, barne-barnetik bizitzen zuten antzerkia, eta antzezlanak sortzeaz gain ere hartan zebiltzan, ez ziren etxean gelditzen testua sortzen. Espainiar beriz, Lope de Vega eta Cervantes, bai ziren eszenatokitik urrun, etxean idazten zuten horietakoak.

Historian zehar, Espainian adibidez, nahikoa kasu egin al zaie antzerkigileei?

Baztertu samarrak egon izan dira betidanik. Valle Inclán adibidez, bat alpatzarren, hil zenean ez zela dramaturgo ona eta berak ez zekiela antzerkirik idazten pentsatzen zuen. Ez zitzalon kasurik egin.

Zentsurarekin izan dituzun oztopoez hitz egin al dezakezu piska bat?

Idazleok, jenero edo literatura motaren arabera, zentsura jasateko aukera ezberdinak genituen francoren garalan. Olerkigintzan adibidez, ez zuten eskua gehiegi sartzen, beharbada oso irakurle gutxi zituen jeneroa zelako. Eleberririk zertxobait gehiago jasaten zuen, antzerkiak are gehiago, eta nagusiki zinema zen, noski jende gehien erakartzen zuen artea izanik, zentsoreen goraizek gehien sofrituarazten zutena. Hala ere, ez zegoen oso zehaztuta zentsura kodea. Estatu Batuetan adibidez, kode bat dago, eta beraz, erraza da aldeaz aurretik zentsurak zer moztuko duen eta zer onartuko duen jakitea. Hemen berriz, arbitrarioa zen, eta askotan fitxatuta zeuzkatenei guztia zentsuratzen zioten zuzenean, besteak gai berberak idatzita inolako mozketarik egiten ez zioten bitartean. Noizbait goititzen edo seudonimoa erabili behar izan nuen, eta erraz onartuko zidaten horrela aurkezturikoa.

Gaur egun zentsorearen figura desagertu bada ere, esistitzen al da inolako zentsura motarik?

Finantzaketa lortzerakoan sortzen da halako zentsura mota bat. Hau da, dirulaguntzak eskatzerakoan, diru publikoa administrazioak

kontrolatzen du, eta honek laguntzak zabaltzerakoan, badaki nori eman eta nori ez eman. Kontrol moduko bat dago, noski.

Zure izena eramango duen Elkarte kultural bat eratzen ari omen zarete. Zertan datza elkarte hori?

Oraindik antolatze prozesuan gaude, bilerak egin ditugu eta elkarte nortzuk osatuko dugun ere zehaztuta daukagu. Abenduan aurkeztuko dugu, Donostiako Koldo Mitxelena Kultur Etxean, eta bertan, hitzaldi eta mintegiak antolatuko ditugu. Alfonso Sastre o la ilusión trágica liburuaren aurkezpena egingo da, eta nire antzezlan guztiak bilduko dituen antologia moduko monologo saioa taularatuko dute C. Panerak eta Maskarada taldeak.

Zein da elkarte berri honen helburua?

Fundazio delako bat sortzea zen hasiera batean asmoa. Hau da, etxean liburu eta agiri garrantzitsu pila daukagu, eta gu ez gaudenak guzti honen ardura norbaitek hartzea nahi genuke. Nolabait ziurtatu nahi genuen aurrerantzean ere material guztia zainduta egotea eta, tira, azkenean, helburu berarekin sortu da elkarte.

A.M.

JON ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK
HESTEKIAK
GAZTAK
FOIES
EDARIAK

San Pedro Kalea, 25 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

JAVIER

OPTIKO

DIPLOMADO EN OPTICA Y OPTOMETRIA
MAESTRO EN OPTOMETRIA CLINICA
LENTES DE CONTACTO

San Pedro, 6
Tel. y Fax 943 643775
20280 HONDARRIBIA

ENDANEA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA Baserria
Tel. 64 17 10
HONDARRIBIA

BATEK DAKI... NON DAGOEN!

zaroko ale honetako lehiaketarako aukeratu dugun galdera ez da batere zaila, erraz asmatuko duzue gainera. Bestalde, erraza bai baina berezia ere bada, ez baitagokio gaur egungo irudi bati ezta orain arte egin dugun bezala, Hondarribian une honetan edonon izkutaturik dagoen zerbaiti.

Iraganari tarte bat gordetzea erabaki dugu, eta azken aldian nahikoa aldatuta dagoen Hondarribiko gune bat aukeratu dugu, zehazki **NON DEN**, hau da gaur egun zein izenarekin ezagutzen dugun toki hori bera galdetzeko. Mende honen lehen erdialdean koka dezakegun irudi zahar honetan, badira hainbat detaile galdera errazten dutenak, baina tira, erantzuna zuek bilatu behar duzuenetz, horretan utziko dugu.

Badakizue erantzuna sobre itxi batean bidali behar duzuela, norberaren izen eta telefono zenbakiarekin batera, Udaletzeko Euskara Zerbitzura. Epea, azaroaren 27an, asteazkena, eguerdiko ordubietan bukatzen da, beraz, erne ibili eta ongi begiratu irudia, iraganekoa izanda ere ez

baita batere zaila. Asmatzaleen artean, ohi bezala, zozketa egingo dugu, eta irabazlearentzat, **BEKO-ERROTA Jatetxean** bi lagunentzako afaria izango da saria. Aldizkariaren 71. zenbakian, hau da aurreko alena, hilarri baten argazkia agertzen zen, eta hain zuzen hilarri bera **NON DAGOEN** jakin behar zenuten zozketan parte hartzeko.

Erantzun zuzena hilarria Santiagotxoko Ermitaren alboan dagoela zen, eta oraingoan, Mari Karmen Osés izan da irabazlea. ○

SAGARDOTEGIA
JATETXEA

BEKO-ERROTA

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

Horra hor goian errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta alai
hór duzue Beko - Errota.

NOR, NON, NOIZ ETA...ZERTAN??

ona hemen argazkilariak adin politean harrapatu zituen Hondarribiko mutiko koskor hauen irudi zahar eta alaia.

Ospakizun berezi hartatik denbora gehiegi ez da igaro, baina bai nahikoa irudian ageri direnen itxura hala edo nola aldatzeko modukoa.

Arreta piska bat jarritz gero, erraz aurkituko duzue bertan ezagunen bat, ahaide edota lagunak, eta batek baino gehiagok bere burua ere erraz lokalizatuko du zalantzarik gabe.

Beraz, hartu ongi argazkia, eta saiatu bertan azaltzen diren gaztetxoak identifikatzen. Aurreko alean azaldu genuen bezala, daturen bat gehitu dezakeenak, hau da zein urte eta egunetan aterata dagoen argazkia, edota bertan agertzen direnen izenik eman nahi duenak, beldurrik gabe dei dezala edota idatziz konta diezagula eskatzen dizuegu, informazio hori guztia baliagarria baitzaigu aurretik daukaguna osatzeko. ○

ARRAUNLARI

JATETXEA - RESTAURANTE

BUTRON PASEALEKUA,
ETXE ALAI
Telf.: 64 15 81
HONDARRIBIA

**OPARIAK
eta
ARTISAUTZA**

XUME

C/ Zuloaga, 16-18
Telefona 64 42 70
HONDARRIBIA

Kimu

**GAZTE ARROPA DENDA BERRIA
ETORRI ZAITEZ!**

José Egino, 7
tel. - fax: 61 82 30
IRULN

FISIOTERAPIA

SOKOA

- FISIOTERAPIA
- ERREABILITAZIOA
- MASAIAK

AITZIBER GOÑI OLASAGASTI
Fisioterapeuta

SOKOA MERKATALDEGIA
Telf.: 64 46 57
HONDARRIBIA

FS
oto istema

ARGAZKIAK ORDUBETEAN

Itxasargi, 3
Tel. - 64 57 65
20280 HONDARRIBIA

SANTIAGO BIDEA HONDARRIBITIK

antiago bidea Hondarribitik igarotzen zenaren aipamen soilak ditugu, orain arte inork ez bai du agiri zehatzik agertu. Horren adibide batzuk emango ditut gaurko hontan.

Euskarazko testu zaharretan Jon-Done Jakue bezala azaltzen zaigu gaur egun Santiago dena. Piarre Lhanderen *Dictionnaire Basque-Français* (1926) begiratzen badugu, gidari lagunduko digun "Jondoni Jakobeko bidea" (*voie lactée*) dela ikus dezakegu. Esan beharrik ez, horren arabera euskaldunok aspaldikoa dugula izendatzeko era hori.

Erdi Arotik ezaguna zen Hendaian Subernoia zeritzan ospitalea, Santiago bideko erromesak babesten zituena. Hortik eman zitzaion Santiago zubiaren izena Hendaiaitik Irunerakoari.

Baina bestetik zer? Zubi hori baino lehenagotik bazen Hondarribiko portugarren auzoan Madalena ermita, Santiago Kalearen mutur batean. Madalena ermita hauek antzina gehienetan ibai ertzetan eraikitzen ziren erromesen ostatutzat. Beraz, pentsatzekoa da hemengoak ere eginkizun hori beteko zuela.

Ibiak baliatzen zituzten Erdi Aroan zubirik ez zen tokietan ibaiak igarotzeko. Oroi itsasberan ibi bihurtzen zelako hartu zuela hiriak bere izentzat Hondarribia. Horren kideko dira hemen bertan Urdanibia eta Beoibia (gaur Behobia dena).

Ives Bottineau-k Les Chemins de Saint-Jacques (A. Valiente-k gaztelerara itzulia 1965. urtean Barcelonan argitaratu zen J.M. Ruiz Morales-en hitzaurrez). Liburuaren azken partean zekarren mapan ikus daiteke, esan ohi den bezala, zein zabala zen Santiago bidea, eta hor agertzen zuenez Bidasoa itsasoratzen den mugatik jartzen zuela bideetarikoa bat.

Baina bestelako bi lekuko zehatz ere baditugu XV. mende bukaerakoak.

Bata, duela bostehun urte Burgostik, 1496. urteko urriaren 4an, Joana eta Joan printzeek Hondarribiko "alkaide" zen Diego López de Ayala kapitainari idatzi zioten gutunean, frantsesei sarrerarik ez uzteko agindua emanaz, hara zen zioen: "... es mal recaudo dexas así entrar libremente quantos franceses entran, vnos so color que van a Sanctiago, otros con otro achaque, deueys mucho mirar..." (ikus

Duque de Frias, "Cartas de los Reyes Católicos al Capitán Diego López de Ayala, alcaide de Fuenterrabia" *Boletín de Estudios Históricos sobre San Sebastián*, 4 (1970), doc.59.

Bestea, garai bereko irudi bat, Santiago erromes, Santa Maria Parrokiko korupeko sabaiaren gangan aurkitzen dena, bere kapelan txirla, lepotik katez gurutx itxurako giltza zintzilik eta eskuan makila. Gotiko bukaerakoa bere estiloz.

Bidea, esango nuke, Hondarribitik Lezora zuzen zijoala, orain adieraziko dudanez. Bide horren aztarnarik bada Jaizkibel mendiaren hegoaldeetik zeharka.

Hasiera, Sainduatik Botika baserrira, zeren garai haietan botikak ez bai ziren sendagarriak saltzeko bakarrik, hiritik irteeran bidailaria zernahitarik hornitzeko baizik; gainera jakina, sendagarriak ere bai. Handik goraxeago dugu Galtzaraburu baserria, izenak salatzen du nondik igarotzen zen galtzara zahar hura. Eta Galtzaraburutik, zaltzararik gabe, Arkoll burura zijoan, non dagoen Santiago ermita (gaur Santiagotxo deritzaiona). Gero, nire ustez, Montserrat ermitaren ingurutik ipistikura. Ipistiku ez da besterik apezpiku edo obispo baizik. Ez dakit zergatik duen izen zahar hori, baina daitekeena noizbait ipistikuaren egoitza izatea edo bidean ipistikuak inoiz hori ostatu edo bebesleku har zezakeelako.

Ipistikutik Esteuz gaina hartuko zuen galtzarak, ren hara iritsi baino

lehentxoago oraindik argi dago han erreka igartzeko harlanduzko ibia, zubia egitea baino errazagoa zena. Esteuztik zeharka Alarguntza baserri aldera. Arrutelako Inaxiok kontatu zidanez, lehengo zaharrei entzuna zuela diodan inguru hoietatik zela errege-bidea, baina horren aztarnak desegin zirela mendietako pistak irekitzean.

Altura haiek ikusgarriak izango ziren erromesentzat, ekialde eta hegoaldera eskaintzen zizkioten uhartze ikuspegi ederrez eraginik izango zuen Frantziako lautadak igaro ondotik.

Alarguntzatik laster, oraindik galtzadaren bi zati agertzen zaizkigu, lehena zubitxo batekin. Bere egiturak Erdi Arokoa dirudi. Hortik Jaizkibelgo allerruak zehar beruntza jetsiko zen Lezora.

Oraindik bada zer ikertu Gipuzkoa zehar. Beste muturrean, Deba ibai ondoan dago Astigarribia, Sasiolatik hurbil, eta urtetxoak dira handik Arno mendia zehar Arnoetara eta handik Bizkai aldera dijoan galtzada ikertu nuela. Gaur hemen dakartena horren adierazpena ez denez, utz dezadan.

Baina, bukatzeko oroitu nahi nuke, zerbait esan nahi dutela Compostela bertan "Callejuela de Fuenterrabia" eta "Plazuela de Fuenterrabia" izen horiek. Hemendik zijoan bidearen oitzapena ote?

JUAN SAN MARTIN

URRIA**URRIAREN 4TIK 11A BITARTE.**

JOSE LUIS LAZKANOTEGIren
ARGAZKI ERAKUSKETA
Lekua: Zuloaga etxea.

URRIAREN 4, 5 ETA 6.

AMUTE-KOSTA AUZOKO JAIK.

URRIAK 5 - LARUNBATA

HONDARRIBIA-ARABA TALDEEN
ARTEKO SASKIBALOI PARTIDUA
Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Arratsaldeko 6ak.

ESKIFAIA ABESBATZAREN KONTZERTUA

Lekua: Amuteko Kaputxinoen Eliza.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRIAK 6 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU
TALDEAREN ALBORADA
Lekua: Alde Zaharra eta Amute-Kosta
Ordua: Goizeko 8ak.

URRIAK 10 - OSTEGUNA

ISRAEL ETA LURRALDE SANTUA
(J.Zatia) IKUS-ENTZUNEZKOA.
Lekua: Zuloaga etxea.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRIAK 12 - LARUNBATA

HONDARRIBIA HIRIKO MUSIKA
BANDAREN KONTZERTUA
Lekua: Udaltzako Arkupask.
Ordua: Eguerdiko 12,30etan.

URRIAK 12 - TXINGUDI EGUNA

HAURREN PILOTA FINALA
Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Arratsaldeko 4,30etan.

ABESBATZEN EMANALDIA.

Partaideak:
AMETSA HAUR ABESBATZA - Irun
ENTZUN ABESBATZA - Hendaia
XATZ ESKIFAIA ABESBATZA - Hondarribia.
Lekua: Gipuzkoa Plaza
Ordua: Arratsaldeko 6ak.

GURDI ETA FANFARREN DESFILEA.

Parte hartuko dute:

* 8 Gurdi
* Los Perolas, Bidasoako Txaranga,
Los Tranquilos, Elizabete eta Zarpai Fanfarriak.
Ibilbidea: San Juan de Dios Plazatik irten eta
Portuan zehar jarraitu ondoren Harriesietan
amaituko da.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

KANTAUTOREEN EMANALDIA.

Partaideak:
JAVIER MUGURUZA - Irungoa
TXOMIN ARTOLA eta
URBIL ARTOLA - Hondarribikoak
HEGIPAR - Hendaia
MANEX MUTURBELTZ - Hendaia
Lekua: Santiaga kalea
Ordua: Gauko 9,30ak.

ROCK KONTZERTUA.

Partaideak:
BETI BLOUSE - Hendaia
THE ILLUSION - Hondarribikoak
KING MAFRUDI - Hendaia
Lekua: Benta
Ordua: Gauko 10ak.

URRIAK 13 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU
TALDEAREN ALBORADA
Lekua: Alde Zaharra eta Puntala
Ordua: Goizeko 8ak.

URRIAREN 14TIK 27RA

ALFONSO SASTREREN BIZITZA
ETA LANARI BURUZKO ERAKUSKETA
Lekua: Zuloaga etxea.

URRIAK 17 - OSTEGUNA

ISRAEL ETA LURRALDE SANTUA
(2.Zatia) IKUS-ENTZUNEZKOA.
Lekua: Zuloaga etxea.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRIAK 19 - LARUNBATA

HONDARRIBIA-LESTONNAC (Logroño)
TALDEEN ARTEKO SASKIBALOI PARTIDUA
Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Arratsaldeko 7ak.

URRIAK 20 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN
ALBORADA
Lekua: Alde Zaharra eta Mendelu
Ordua: Goizeko 8ak.

URRIAK 24 - OSTEGUNA

ULTREYA - SANTIAGO BIDEA IKUS-
ENTZUNEZKOA.
Lekua: Zuloaga etxea.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRIAK 27 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN
ALBORADA
Lekua: Alde Zaharra eta Amute-Kosta
Ordua: Goizeko 8ak.

THE PHILIPPINES MADRIGAL SINGERSen
KONTZERTUA
Lekua: Eliza Nagusia
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRIAK 31 - OSTEGUNA

INTERNET - MUNDUKO SAREARI BURUZKO
HITZALDIA
Lekua: Zuloaga etxea.
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

URRATS

OINETAKOAK

Bernat Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

Albistur eta Arocena

HARATEGIA URDAITEGIA

Zuloaga Kalea
Tfnos.: 641860 - 641331
HONDARRIBIA

ARRETXE

salmenta eta konponketa
RENTERIA
C/ Larrazabal, 1 • Tfno. 34 01 82

DONOSTIA
C/Zabaleta, 54 • Tfno. 28 65 72

HONDARRIBIA
C/J. Alonso 5 • Tfno. 64 27 77

ETORKIZUNeko SUKALDARIAK

SUKALDARIAK: IKASTOLA ETA BITERIKO IKASLEAK

TRUFAK

OSAGAIAK:

- Txokolate tableta bat. (150 gr.)
- 100 gr. gurina.
- 2 arrautza gorringo.
- 3 kutxarakada glas azukrea.
- Sobre bat Nescafe.
- 100 gr. txokolatezko fideo edo txokolate hautsa.

EGITEKO MODUA:

Txokolatea eta gurina urtu. Arrautza gorringoa eta azukrea ondo nahasi ondoren txokolatera bota baita Nescafe ere eta dena ondo nahasi.

Hozkailuan sartu gogortu arte. Ateratzean bi kutxarekin borobilak egin eta txokolatezko fideotan edo hautsetan pasa. Bandeja batean jarri eta jateko prest daude!

IOGUR KREMA

OSAGAIAK:

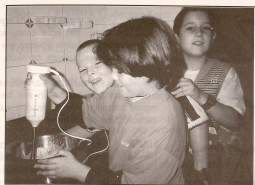
- Pote bat nata urtua: 35 cl.
- 4 iogur natural.
- 6 kutxarakada azukre.
- limoi bat.

EGITEKO MODUA:

Nata eta iogurrak batidoraz nahasi eta gaintetik limoi zukua bota, baita bere azala birrinduta.

Pasta hau banakako ontzietan jarri eta hozkailuan sartu.

Serbitzerakoan kanela hautsa gaintetik bota.

CAPRICORNIO. Hilabete honetan zure buruarekin sarritan hitz egin beharko duzu, oraino egin dituzunak eta aurrerantzean egingo duzuna aztertzeko. Ez da elkarriketa erraza izango.

AQUARIUS. Neguan ere kirola egin daiteke, beraz, irabazi dituzun kilo horiek ez dira urtarogatik, zure utzikeriagatik baizik.

PISCIS. Zein aukeratu ez dakizu? ikasketak lana, batak ez du dirurik ematen eta bestea aurkitzea ez da batere erraza. Orduan burura datorkizun lehenari ekin!

ARIES. Hilabete honetan apurtuko zaizkizu egindako plan guztiak eta depresio batean murgilduko zara, baina badakizu ekaitzari beti barealdiak darraiola eta zure kasua ez da desberdina izango.

TAURUS. Lagunen arteko harremanak ez dira beti nahi bezain onak eta zure aldetik jar dezakezuna jarri ezean are eta gutxiago.

GEMINIS. Eguraldi aldaketa hauek zure umore aldaketekin zerikusia dutelakoan bazaude oker zabilta. Agian zure bikotearekin zerikusi haundiagoa eduki dezakete.

CANCER. Nahi bezala ibil zaitezkeela diozunean ez duzu kontutan hartzen ez zabilta ez du bakarrik kalean, gainera jarri dizkizuten isunekin kartetan jolas zenezake.

LEO. Gazez ilargiari begira egortea gustokoa duzu, eta egia esan, ez da ariketa mokala. Baina egunez ere hari begira jarraitzen baduzu, arriskua.

VIRGO. Haurtzarako oroimenak datozkizu burura behin eta berriz, agian balaigarria gerta dakizukeen zerbaitek atera zeniezaieke.

LIBRA. Enziklopediak maizago begiratu beharko zenituzte hainbeste hautsez ez betetzeko edota noizean behin garbitu, telebistaren aurrean egon beharrean.

SCORPIO. Kotxeko gupila zulatu zaizula? lasai egon zaitez, emakumeek beti zortea izaten duzue eta, agertuko da gizon gizarajoren bat hari aldutako dizuna.

SAGITARIO. Jokorako zaletasuna sartzen ari zaizu, baina oraindik ez jokatu, loteria tokatzea nahi baduzu itxaron izarrak zure alde jarri arte, orri honetan abisatuko dizugu.

AZAROAREN 1ETIK 30ERA.

GIZONEZKOENTZAKO
ILEAPAINDEGIA

TIRLIA

Beñat Etxepare, 18
Teléfono 64 58 30
20280 HONDARRIBIA

EROSLE

SUPERMERKATUA

Santiago kalea
HONDARRIBIA

eukeni
optika

- * BEGIEI AZTERKETA
- * KONTAKTUZKO LENTEAK
- * BEGIEI ENTRENAMENDUA
- * GRADUAZIOA, KONTROLA
- ETA BERRIKUSKETA
- * PRESIO INTRAOKULARREN
- AZTERKETA

SAN PEDRO, 57 - TEL. 64 38 05

Jaiotzak:**IRAILA**

- 3an: JULEN Sagarzazu Kanpandegi
Gurasoak: Juan eta Mª Jesus
- 5an: CRISTINA Gutierrez Roca
Gurasoak: Jose Luis eta Juncal
- 16an: ALBERTO JOMN Romero Santos-Suarez
Gurasoak: Gabriel eta Veronica
- 20an: DANIEL Hernandez Perez
Gurasoak: Daniel eta Soledad
- 21ean: IDOIA Salaberria Gezala
Gurasoak: Javier eta Arrate
- 26an: JOSU Torres Monente
Gurasoak: Jesus Angel eta Ana Isabel.
- 26an: ANE Oiarzabal Goikoetxea
Gurasoak: Sebastian eta Ana Guadalupe.
- 29an: AMANE MIKELA De la Fuente Errazkin
Gurasoak: Jose Ignacio eta Maria.
- 29an: EIDER Freire Berrospe
Gurasoak: Juan Carlos eta Amaia
- 30ean: IÑIGO Gorrotxategi Nanclares
Gurasoak: Enrique eta Gemma

Heriotzak:**IRAILA:**

- 2an: Jose Vicente Rodriguez Llorens,
69 urtekoa Elkar Maite etxea.
- 6an: Jose Luis Yarza Zunzundegui, 55 urtekoa.
Eguzki Lore.
- 14an: Sofia Sorondo Iriazabal, 84 urtekoa
San Pedro Kalea.
- 15ean: Mª Mercedes Erauso Tens,
88 urtekoa Santa Engrazia.
- 19an: Josefa Errazkin Darceles, 86 urtekoa
Madalen Karrika.
- 25ean: Prudencia Mitxelena Antxordoki,
78 urtekoa Santiago Kalea.
- 26an: Carlos Arbelaiz Narbarte, 91 urtekoa
Santiago Kalea.
- 29an: Mª Angeles Ustain Urtzuaitz, 88 urtekoa
Iztiluandizar baserria.

Ezkontzak:**IRAILA**

- 13an: Juan Atxukarro Irulegi, Hondarribikoa eta
Mª Daniela Olasagasti Olaziregi, Irungoa.
- 14an: Hector Augusto Gutierrez Corrotea,
Donostiakoa eta Mª Dolores Garrote Soto,
Hondarribikoa
- 20an: Francisco Javier Diez Busto, Hondarribikoa
eta Ana Sagarzazu Malvido,
Hondarribikoa.
- 25ean: Juan Ignacio Garmendia Olaizola,
Irungoa eta Emma Basterretxea Soto,
Hondarribikoa
- 28an: Manuel Larrarte Iturbe, Hondarribikoa eta
Mertxe Etxegoien Arandia, Irungoa
- 28an: Iker Orbegoza Amorrortu, Hondarribikoa
eta Mª Carmen Aranburu Ayorga, Irungoa
- 29an: Ignacio Del Rincon Algorta, Hondarribikoa
eta Candida Cibello Jorge, Irungoa

Kultura banatzen dugu.

Gozamena banatzen dugu.

Alaitasuna banatzen dugu.

Osasuna banatzen dugu.

Ilusioa banatzen dugu.

Etorkizuna banatzen du.

Urte osoan irabaziak banatuz.

kutxa

gipuzkoa donostia kutxa
caja gipuzkoa san sebastián

Dirua, pertsonen zerbitzura